

Gierik 104, september 2009

Dimitri Verbelen

Dansen in het duister

DANS DER DWAZEN

Op het monotone ritme
van het gedrum van elke dag,
zinderend van grijsheid
neergepend
op een vergeeld stuk partituur

dansen wij
moedeloos,
vicies met holle blik.
Onze dans,

de Dans der Dwazen.

Wanneer doorbreken wij
hopend
op een sprankel leven,
enkel met onze eigen handen

wars van compromissen
of wat men denkt,
krachtig
met gebalde vuisten
onze dans,

de Dagelijkse Dans der Dwazen

DUISTERE ZIEL

ik ken een paar
heel mooie mensen
in meer dan één zin van het woord
maar ze werden geboren
in lachen beperkt
met een duistere ziel
die soms
hun puurheid vermoordt

een woeste spiraal
zich soms manifesterend
op het gekste moment
neemt hen dan over
transformeert
.... Mister Hyde,
ik had hem amper herkend

Gérard Leonard van den Eerembeemt

IN HET MENSENBOS

Wees daar maar zuinig
met water, zegt de oude tuinman,
die leven op dorst, verdrinken
als zij drinken.

Begiet ook niet die krokus
die hartstikke dood is,
maar geef verder royaal.
En doe geen licht aan.

Laat het donker. Ik hoef niet
alles meer te zien!

in zijn hoofd
heeft hij een trechter
in zijn mond een zeef.

als naaktslak
heeft hij steeltjesogen.
zijn huid zit vol

antennebulten.
zijn huis
is de blote hemel.

als de meeste dichters
is hij hoofdzakelijk
van weer gemaakt,

van woest, van stralend
weer, van motregen en
natte sneeuw.

in het mensenbos
is hij de boom met de langste
wortels, de hoogste kruin.

door te wuiven met zijn takken,
te ritselen met zijn bladeren
krijgt de wind een stem,

maar de wind zelf
is hij niet.

Is hij de G-sleutel
op de notenbalk
die daar zit
in zijn kapiteinshut,
in sponsachtige verstening
met die pet op,
een koudslachter
te midden van versterf,
levenslang kortstondig;
het stelligste niets?
Alle einders eendere verte

De roterende verjongingscirkels
en het papieren geheugen;

de overdreven opwinding rond een
gerucht en de leegheid van de wind,

het lege fluiten van de wind; kinderen,
toen ik nog jong was ...

dat spel voorbij alle meningen een
door de tijd aangevreten zich lukraak

verstellend tot in het dividivi poezelroet
een steeds raarder van hetzelfde met steeds

dezelfde niet kapot te krijgen rest olifant
op zijn muntblad die weer eens wat blaft.

Francis De Preter

DUITSE GEDICHTEN IN NEDERLANDSE VERTALING

Herman Hesse - Hans Carossa - Peter Huchel - Johannes Bobrowski

*Es ist ein stilles Königreich,
Ist keinem Land der Erde gleich,
Liegt über Wolken und Winden -
O weh, wer wird es finden?*

*Und wer es find't, ich sag' es dir:
Wer so in Sehnsucht lebt wie wir!*

Karl Busse (1872-1919)

NIET VANDAAG (*NICHT HEUT*)

Ik weet wat jij mij vragen
wilt in deze avondstond -
zeg het niet! Kijk hoe in diepe weidegrond
de spiegelende wolken jagen,
zwanger van hun duistere vracht -
zeg het niet! Vandaag heb ik een slechte nacht.

Ik weet dat in deze ogenblikken
het stormt diep in je hart
van alles wat ons verwacht.
Vraag me niets! Op je lippen wikken
nog de woorden die vallen als een klacht -
zeg ze niet! Vandaag heb ik een slechte nacht.

Zeg het mij morgen bij het dagen -
wij weten het niet, wellicht
wordt morgen alles vederlicht
wat vandaag geen hart kan dragen
en wat mijn vreugde of hoop versmacht -
vraag me niets! Vandaag heb ik een slechte nacht.

Hermann Hesse (1877-1962)

RUST (*RAST*)

Het vuur van de middag
jaagt ons weg van het pad.
Wij maken onze gordels
en de zware schoenen los.
Wij nemen even onze toevlucht
tot ons moe-zijn.
Een wiegend gefonkel
doorheen het dichte lover
doet ons de ogen sluiten.
Onze blik verzinkt
door het opstijgend purper
in de grondige koelte
van ons inwendig firmament.

(*Hans Carossa*)

AAN EEN KAT (*AN EINE KATZE*)

Kat, trotse gevangene van mij,
zo lang hebben wij jou niet gezien!
Over de tafel, het schemerdonker nabij,
kom je nu aarzelend naar me toe.

Bode van de vrije tijd,
vijand van elke vlijtige stift,
leg jij je voorpoten zachtjes
op de regels van mijn schrift.

Je port me aan tot herbeginnen,
jij, zo kalm en beheerst!
Nu hoor ik je stilletjes spinnen
als een verborgen orgel.

Een deur gaat open, zonder geluid.
Alles wordt vreemd, onaangedaan.
Als ik je kop aanraak
voel ik opeens de maan.

Wat denk je nu? Denk je aan het heden?
Iets wat je mist of fel begeert?
Je spel misschien? De jacht? Of het verleden?
Of zit je zomaar te dromen

vrij van verleidelijke schimmen
in die trieste tijd van vandaag,
deelachtig aan die slimme
menselijke soort,

zalig om in grote berusting
werelden tegemoet te treden,
wandelen in een lichtkring
die wij beiden niet zien?

(Hans Carossa, 1878-1956)

ZNOROVY

voor Jan Skacel (1)

Tussen dennen en braakland
de doortocht naar de zomer,
tussen struiken, terzijde, dichtbij de schuren
de marterval, opgeroest.

Ik zal nooit naar Znorovy komen,
waar de schaduwen gekluisterd
uit het water oprijzen,
de rosmolen zonder paardengespan
geluidloos draait en keert,
het late geteem van de lijst
de daken verduistert.

Verdacht is het allemaal,
wanneer de zon achter de nevel
het medaillon van de maan verhoudt
en het graan harder gaat ritselen.
Geen seismograaf
registreert het schudden en tekeergaan.

Wat dwingt je 's nachts
aan de oude steenweg te gaan staan?
De Moravische koets
met het gescheurde lederen dak
rijdt niet meer, door beukenloof achtervolgd,
de grauwe hoeve voorbij.

De boomarter ligt tussen de kale takken
en kijkt de koelte in van de nacht.
Jij wacht op andere tekens.

Peter Huchel

(1) Tsjechisch dichter, tijdgenoot en vriend van Peter Huchel

BLOEIENDE VLIER (*HOLUNDERBLÜTE*)

Daar is hij,
Isaak Babel.
Hij zegt: bij de pogrom,
toen ik nog kind was,
rukten ze mijn duifje
de kop af.

Huizen in houten straten
met hagen, daarover vlier.
Blankgeschuurde dorpels,
klein trapje naar beneden.
Destijds, weet je,
dat bloedspoor.

De mensen zeggen: vergeten -
veel jongelui komen hier,
hun gelach zoals die vlierstruik daar.
Mensen! De vlier zou kunnen
doodgaan
van jullie vergeetachtigheid.

Johannes Bobrowski (1917-1965)

EICHENDORFF

Een tijd van bronnen was het
en de tuin -
het woud is als een avond gekomen,
hem ging de klimop vooraf,
de aarde in haar diepte
dondert van de bergrivieren -
een schreeuw moest nu weerklinken -
de hoorn schalt en ik draai mij om in mijn slaap

Wanneer ik ontwaak vind ik
een weg langs de aardverschuiving,
een bos was er, ik ving een vogel,
hij zong niet meer, ik dommel zo in,
maar ik zal wakker worden,
zo aanstonds
zal ik wakker worden.

Johannes Bobrowski

Wim Meewis

IN DE NACHT DE DAGBEELDEN

Zeven prozagedichten

TERUGBLIK

‘Ooit zou ik eens het verhaal van mijn leven...’, zo begint het vaak en daar eindigt het ook mee. En wie luisterde, fantaseert wel voort (hoopt men). En daar eindigt het luisteren.

Een front, en de vijand ligt in zijn loopgraven te speuren naar de overkant.

En hij daartussenin? Dát zou nog eens een mooi begin zijn!

Te mooi, niet eens om waar te zijn, maar zwaar is het wel, met een glans van oud, nutteloos koper.

EINDDOEL

Toen zag je 't nog. Het struikelen bedoel ik. Hoe het been brak. Het bloed. Het scherpe bot. En hoe machteloos, hoe ziek, hoe vloekend. De hard bevroren sneeuw. Het ijs rond de voet. Toen raadde je 't nog. Het vloeken. En je raadde het aan. Aan iedereen die je te pakken kreeg. Meteen schoot er iets pijnlijks uit je weg. Over de ijsvlakte heen. Het verwonderde je danig. Zoiets, en hoe dat toch kwam. Langer duurde het niet. Een verrassing dus. En wat je ervan meedroeg, langer in ieder geval. Wat het loswoelde. Veel stiller. Langzamer ook. De kille beklemming rond de pols.

In de nacht de dagbeelden. Overdag de droomloze slaap. Korter de verbinding tussen pijn en spalk. Meetkundig bedacht, maar uitgewerkt als een abel spel en getemperd in de rook van een pover vuurtje. Meer kon je hier in je cultureleminderheidspositie niet bekokstoven. De ondervraging die je later onderging (wat je daar deed, wat je einddoel was, en zo meer), bereikte niet eens het peil van de wetsteen en toch bleef ze dreigen als een aanzwellende sneeuwstorm, maar met middelen die je niet erkende en die je toch tot zwijgen brachten, zodat je hun medeleven, hun steun voorgoed verspeelde. Zo beleefde je voor het eerst de omwisseling van doel en middelen.

PHISHING

Jij bent wat ik niet. Dus dáárom.

Jij en je robbedoesallures die ik doorprik.

Wat ik zoek wil jij niet eens vinden.

Vinden wat ik wil, ontnemt je je zwaartepunt. Je staat te wankelen op je benen die aanvoelen als flanel.

Zo ontdek ik je spaarvermogen: bedolven onder het rijngoud hap je naar de adem die ik afsnijdt. Wist je veel wat een zekere alberik ooit uitspookte!

Je snatert als een volleerde eend die denkt dat ze een arend die denkt dat hij ravenzwart is. Maar het helpt je niet nu ik op weg ben naar je eigenlijke schuilplaats: ingetikt gaat het niet om een burcht maar om een iglotentje aan de rand van een van de afgronden van de grand canyon of iets gelijkaardigs. Ik vind je wel.

ANALYSE

Wat je was, was veel te sterk voor je. Te zwaar voor je holenconstructie. Voor je zwakke benen die het te torsen hadden. Voor je aarzelende gebaren, je minimale woorden. De getijden die vanuit jezelf kwamen aangerold, lieten nooit af. Je kon het ook niet afschudden, laat staan van je afzetten. Je kon het niet beheersen. Elke keer opnieuw schrok je van wat er uit jezelf te voorschijn kwam.

Ingebed in een voorgewende staat van rust, toewijding en onthechting, verwierf je heel even het vertrouwen van wie niet waren zoals jij. Heel even maar. Bij de eerste de beste slechte gelegenheid spuwden ze je uit.

LEVENSPATROON

In de verte, de blauwe, de nevelige, de koude.

Het huis, het statige, het rijzige, het grijze.

In het oude dorp, het stille, het gestorvene. Wat er omgaat, gaat de oren in en er niet meer uit.

Als het pijn doet, wordt er geslagen en geduwd. Als het er vrolijk aan toe gaat, wordt er gehuild. Als verdriet heerst, grif betaald voor een uurtje intens genot. In de verte de horizon, altijd nog zichtbaar.

Het huis, het statige, een broedoven onmenselijkheid.

In het oude dorp, het stille, de sekte Leedvermaak onder leiding van sjamaan Hartzuur.

KRINGLOOP

Hij...
Hij bekennt...
Hij bekennt zich...
Hij bekennt zich schuldig...
Hij bekennt zich schuldig aan...
Hij bekennt zich schuldig aan het...
Hij bekennt zich schuldig aan het zich...
Hij bekennt zich schuldig aan het zich schuldig...
Hij bekennt zich schuldig aan het zich schuldig bekennen...
Hij bekennt zich schuldig aan het zich schuldig...
Hij bekennt zich schuldig aan het zich...
Hij bekennt zich schuldig aan het...
Hij bekennt zich schuldig aan...
Hij bekennt zich schuldig...
Hij bekennt zich...
Hij bekennt...
Hij...

SAFETY FIRST

Het witte vierkant zwart omlijnd, maar toch erg vaag voor wie van het scherpe zwart-wit-onderscheid houdt.

Het uitgestippelde pad langs witte muren – wat je ook bedacht, niemand tekende het voor je uit.

Er was een tuin onder meer, een vergroening van bruine aarde waarin het zwart van de planologie harde lijnen had getrokken ondanks de nevel.

Hier zou je dus, maar de fluittonen waren je te vlug af. Wie zich kon redden, liet jou waar je was – voorgoed in het gewoel van de kromtaligen.

René Hooyberghs

op weg naar huis lijkt
een mereljong op plus
een zwarte navelstreng
uiteengereten door een fiets.

een fiets! hoe zal de ruiter
dit zichzelf vergeven,
onschuld getroffen, bewust
bijna, geraakt gekraakt

het zacht gebeente vol
huppelend nutteloos vermaak
tot roerloos ravenvoer vermalen.
te moes om te herrijzen.

ik voeg woorden naar jouw stem
vermijd zo behendig
wee schreeuw angst moed
in hun plaats het milde

alsof je door melkvel prikt
de lava snuift
die dan het ijle zoekt

alsof de geur van vel
na 't baden kleding schuwt
alsof er zomer schijnt
door huid en haar

alsof
zeg jij de woorden
maar ik schrijf ze op
gun gul applaus

het bos gaat rusten
de uitslover piept nog na
maar zonder inzet

een late fuut skiet
over 't water
er zwaait wat

de futin heeft eieren klaar
een schimmige koe
staart geprikkeld

wacht op het koele
van een vrouwenknuist
de tepels zwaar

gedreven trapt een
wolk eenden het
zonlicht na

Katrijn Bussche

DE OGEN VAN DE DOOD

MYSTIEK

Al wat ik verborgen hield,
Mystiek van jouw wezen.
Wijsheid in mijn vlees mevrouw,
Het bijt zich naar een opening,
Alwaar de dood mag stuiten,
Wijsheid ver(der)gaan.

Mijn kracht om te lijden,
Het einde voelt aan mij,
Gevoelens als een dodelijk begin,
Kreunend om het leven terug te stoten,
Onder de rokken van vrijende tijd.
Mystiek mijn doden.

WENTEL IN DE DOOD

De onrust beukt tegen de tijd,
zijn barsten liggen in de rust,
een gleuf voor koude berichten,
van een nooit te slopen vrijheid.

Ik sprak mezelf tegen met een kracht,
Die mij maar niet gelijk kan geven,
Mij altijd draaiend rond zijn as,
Als was ik de wenteling van zijn kracht.

De ogen van de dood,
De borsten van een vrouw,
Voedend als je in leven wilt blijven,
Versmachtend als je de tepel van de dood bent.

Angela van Loenen

RECEPTEN

INKTVISRING

op tafel staan altijd drie puddingen
uiteindelijk stopt het bord
van vader met bewegen

mama zegt dat er geen inktvis zwemt
in de zee waar papa woont
daarom kan hij zijn lege pen niet vullen

's avonds vang ik zijn schaduw
in mijn slaapkamer
en leg hem naast moeder in bed
zodat zij niet alleen is

MACARONIKRULLEN

mijn moeder heeft blonde
macaronikrullen
en een mond van ijzer
aan haar huig hangt een schommel
waar zij haar geduld in wiegt

ik strooi suiker over haar heen
om haar weer voor even
zoet te maken
voordat ik haar met zijwieltjes
naar buiten rijd

Emiel Willekens

Gedurende vele mooie jaren is Emiel een actief lid van de Gierikredactie geweest. Ik herinner me zijn droge humor, zijn zachte ironie, zijn pertinente opmerkingen en gerechtvaardigde reserves. Ik herinner me de vele keren dat we poëzie-uitstappen deden in heel Vlaanderen en hij ons vergezelde en met zijn sonore stem een aandachtig publiek wist te charmeren.

Op 26 augustus namen we van hem afscheid. Hij was 87. Een rijke leeftijd, een rijke, maar bescheiden man die kon geven. In het onuitgegeven gedicht 'Drongen' besluit Emiel dat hij de weg naar Drongen heeft gemist. Niet echt erg; de weg naar vriendschap, oprechtheid en poëzie hebben we vele jaren samen kunnen uitstippelen. Emiel was een ideale reisgenoot. Heureux, qui comme Emile a fait un beau voyage...

DRONGEN

Nu moet ik schrijven
dat ik de weg naar Drongen
niet meer weet.

Zoals destijds
centrum uit de Leie langs
met zijriviertje
- Zoiets.

Maar ik vergeet
ik rijd
en vlieg naar
heinde en verre en verdwaal.

Op de weg naar Drongen
zal ik nooit meer geraken.

Nooit heb ik Drongen bereikt.

Gent heeft mijn lot mee beslist.

De weg naar Drongen
heb ik gemist.

